

esen« ter spominek na sporede nekdanjih slovenskih pevskih produkcij, dan-danes spričo nezadostne karakterizacije precej obledeli, a takrat zelo priljubljeni moški zbor P. Križkovskega »Utopljenko«.

V drugi svoji polovici je donesel spored tri skladbe iz ruske, nemške, oziroma srbske glasbene literature. Po svoji koncepciji je vzbudil največji vtisk Rusa Cezarja Kjuja mešani zbor »Dve roži«, s poezijo napojena skladba, v kateri je z virtuosno tehniko obdelan bogati obseg zvokov, ki ga nudi zbor ženskih in moških glasov. Presenetljiv je modernega klasika, velikega mislilca in mojstra kontrapunktike, Johannes Brahmsa mešani zbor »Izgubljena mladost«, ki je zložen na besede moravske narodne pesmi. Nežnost slovanskega čutenja, ki jo izraža besedilo, ima pri Brahmsu krepkejši poteze, trše ozadje, prerrojena je v življenja polno sliko, moški imponujočo kakor umetniške risbe Alberta Dürerja. Stjevan Mokranjac, dobro poznan iz lanjske koncertne sezone, je prišel to pot s VII. svojih »rukovetov« na vrsto, s šopkom štirih, s smelo harmonizacijo briljantno in efektno obdelanih narodnih pesmi iz stare Srbije in Makedonije. Po Mokranjca kristalizirajoči obdelavi so proste narodne pesmi preustrojene in razširjene; Mokranjca »rukoveti« prestopajo meje zgoljšnje harmonizacije, nego so samostojne umetne skladbe, oživljene po svežem ritmu in žarni melodiki originala.

Poseben sijaj je pa podal koncertu kot gost nastopivši član dunajske dvorne opere, proslavljeni basist gosp. Viljem Heš. Rojen Čeh, bivši član narodnega gledališča v Pragi, si je priboril gosp. Heš v štirih letih kot dramatičen solist ugled znamenitega umetnika, s katerim se ponša danes dvorna opera na Dunaju kot z izvoljencem v vrsti najboljših pevcev. Heš, ki je šele pred štrinajstimi leti debutoval v stisnjenem položaju v brnskem češkem gledališču, se je sedaj povzpela na zavidanja vredno stopnjo člana dunajske dvorne opere, katera zavzema navzlic veliki konkurenci inozemskih odrov še zmeraj prvo stopnjo, stopnjo aristokratskega stanu; saj je Dunaj glasbenemu svetu spričo nadstoletne zgodovine, ki se je osredotočila za glasbo na Dunaju in ki je dodala Dunaju v marsikaterem oziru blesteč sijaj, odločilen za vsakega umetnika, najsi ustvarja ali proizvaja.

Heš si je pridobil mahoma naklonjenost slovenskega občinstva — prikupil se mu je, in ker se razglašča, da nastopi v letošnji sezoni tudi na slovenskem opernem odru kot odlični gost, ni dvoma, da se udomači Heševo ime v naših glasbo ljubečih krogih dodobra. Gosp. Heš ima v svojem redkem glasovnem materialu vsa svojstva, ki ga usposabljaajo za znamenitega solista. Blagoglasen in mogočen je njegov bas; izvira mu iz najtoplejših globin plemenito čuteče notranjščine in lahkotno ter zmagojuče prodira na dan, okriljen po nezmotljivi tehniki v glasbeno učinkljivi rabi glasu. Uspeh, ki ga doseza gosp. Heš s svojim petjem, je gotov; saj je vestna in umetniški nadahnjena njegova aspiracija, v svesti si je neprecenljivega bogastva pevskega svojega daru in radosti, ki jo ustvarja z njim hvaležnemu občinstvu.

—oe—

**Risto Savin:** Tri Aškerčeve balade za srednji glas s spremljevanjem klavirja. Komisijonalna založba L. Schwentnerja v Ljubljani. Cena 1 gld. 20 kr. V vrsti še ne obilne literature slovenskih samospevov sodi tem baladam prednje mesto. Skladatelj jih je označil kot svoj opus 3. Izbral si je pa iz zbirke zaslovelih Aškerčevih poezij pevanja prav vredne, muzikalno hvaležne in tekstno v točni obliki globoko vsebino izražajoče balade: »Poslednje pismo«, »Javor in

lipa« in »Poroka«. Uglasbenje se je skladatelju posrečilo, podaje Aškerčeve poezije pevcem v prav dični glasbeni obliki. Zabarvanje napeva je kolikor možno besedilu primerno in enotno, melodika značilno umerjena baladnemu pripovedujočemu tonu. Risto Savin dosega in vzdržuje s svojimi skladbami pravo baladno razpoloženje, vtisk globokega učinka. Faktura Savinovih balad kaže gladko rutino, ne manjka ji nikdar dobrih misli, celo v poigrah, s katerimi okončava svoje skladbe, podaje skladatelj dobro premišljeno še zadnjo novo, iz prejšnjega vzraslo idejo, izzivajočo k razmišljenosti. Savinove balade, katerim je znani koncertni baritonist dr. Bela Stuhec pripomogel do veljave, še predno so izšle v tisku, zaslužijo pozornost.

— oe —

## Upodabljaljoča umetnost.

**Matija Jama in njegove slike.** Minolo jesen so bile v Ljubljani po nekaterih trgovskih izložnih oknih razstavljene različne slike: portretne študije, žanrski prizori in vedute iz Ljubljane in njene okolice. Slike so vzbujale občno pozornost občinstva kolikor po svojih priprostitih, iz vsakdanjega življenja zajetih predmetih, toliko i po svojem nenavadnem načinu slikanja. Ustvaritelj onih slik je mladi naš rojak, Matija Jama, ki se je vrnil lanjsko poletje iz Monakovega v domovino. O navedenih Jamovih slikah je priobčeval »Slov. Narod« takrat kar sproti kratke, a jedrnate ter laskave opomnje, priporočujoč nadobudnega umetnika slovenskemu razumništvu; dolžnost je torej i leposlovnemu listu, ki ima biti pozorna revija o vsej naši sodobni književnosti in umetnosti, da izpregovori dve, tri besede o imenovanem slikarju in njegovih doslejšnjih proizvodih.

Matija Jama se je porodil v Ljubljani dne 4. januarja 1872. l. Osnovne šole in nižjo gimnazijo je dovršil Jama v svojem rojstnem mestu, višjo gimnazijo pa v Zagrebu, kamor se je preselila njegova obitelj l. 1886. V stolici hrvaški je potem študiral dva semestra pravo, katerega suhoparna snov pa mn je kmalu omrzela. Ko je nato l. 1892. bil proglašen za doletnega, se je napotil z dediščino po umrlem očetu naravnost v Monakovo, kjer se je v atelierju madjarskega slikarja Hollósyja vežbal dve leti.

Jama je že od mladih nog ljubil barve ter je kaj rano začel risati vsakovrstne predmete okrog sebe; pripravljaj si je barvila iz raznih zelišč in cvetlic, s katerimi je koloriral časnikarske ilustracije. Učil se je risanja že na ljubljanskem gimnaziju pri pokojnem prof. Globočniku, vendar šele v Zagrebu, ko je videl ondoto, sicer skromno, ali ipak jako poučljivo »Strossmayerjevo galerijo slik«, se ga je polotilo pravo hrepenenje po sistematiški izobrazbi v slikarski umetnosti, ki ga je potem gnalo v Izarske Atene. K temu koraku so ga navdušili zlasti živobojni koloristi Mašić, Čermak in Matejko, katerih slike je občudoval v navedeni galeriji. —

Matija Jama je — impresionist in optima forma; on slika vse en plein air, t. j. ob polni solnčni svetlobi kar na licu mesta, in to pod vtiskom hipnega učinka, ki ga napravi na njegov vid dotični predmet ob izvestnih bojah in svetlobnih obsevih. Že v Zagrebu je v družbi svojega učitelja v risanju slikal po naravi pokrajinske prizore v Maksimiru. V VIII. gimnazijskem razredu je pomagal prof. Marnu pri izdaji njegovega »Pregleda grške in sicilijanske literature«.